Welke interventies leren mbo-studenten verstandig om te gaan met de afleiding van hun smartphone tijdens hun beroepspraktijkvorming?

Beantwoord door Esther Kamphuis (antwoordspecialist), Surya Carrilho (antwoordspecialist) en Sjerp van der Ploeg (Kennismakelaar Kennisrotonde).

3 september 2024

KR. 2187

Kort antwoord

Studenten verstandig te leren omgaan met hun smartphone is een onderdeel van digitale geletterdheid. Daarvan kunnen ze ook op hun leerwerkplek profijt hebben. Het kan daarbij helpen om hen inzicht te leren verwerven in hun eigen mediagedrag, te leren wat de impact is van digitale afleiding, en te leren hoe je in verschillende contexten digitale afleiding voorkomt. Het is niet bekend of een smartphoneverbod in de ene context voor een verandering in telefoongebruik in een andere context zorgt. Daarom kan niet worden vastgesteld of een smartphoneverbod in de les invloed heeft op het gebruik van de smartphone op de leerwerkplek.

Antwoord

Introductie

In tegenstelling tot het voortgezet onderwijs zijn er in het mbo geen landelijke afspraken over telefoongebruik tijdens de les. In het vo geldt sinds 1 januari 2024 de landelijke afspraak dat mobiele telefoons en andere devices niet zijn toegestaan in de klas, tenzij ze educatief worden gebruikt tijdens de les (Ministerie van OCW, 2022). De aanleiding voor deze afspraak is dat jongeren worden afgeleid door hun mobiele telefoon, waardoor ze zich onvoldoende kunnen concentreren op de les of leertaak. Dit gaat ten koste van hun leerprestaties (Kennisrotonde, 2023).

Weerstand bieden aan digitale afleiding is lastig en wordt bemoeilijkt wanneer digitale devices vrij en ongestructureerd worden ingezet tijdens de les (Kennisrotonde, 2019). Er is sprake van ongestructureerd gebruik van ict wanneer een docent de leerlingen of studenten vrijlaat in of, hoe, en waarvoor ze digitale devices gebruiken. Bij gestructureerd gebruik wordt technologie ingezet om het leerproces te verbeteren, bijvoorbeeld door specifieke opdrachten te doen of vakspecifieke software te gebruiken. Als ict ongestructureerd wordt ingezet laten leerlingen en studenten zich meer afleiden door bijvoorbeeld sociale media dan wanneer ict gestructureerd wordt ingezet (Kennisrotonde, 2019).

Smartphones in het mbo

Hoewel de MBO Raad niet voor een landelijk verbod is, geeft de voorzitter van de raad wel aan dat mobieltjes vaker uit de klas geweerd zouden moeten worden. Dit zou de concentratie en het mentaal welbevinden van studenten ten goede komen (Trouw, 2024). niet alleen voor scholieren en studenten is het moeilijk om de verleiding van de mobiele telefoon te weerstaan, ook werknemers maken regelmatig gebruik van hun smartphone voor privédoeleinden, bijvoorbeeld om sociale media te checken of om op een berichtje te reageren (Udemy, 2018). Dit wordt ook wel 'cyberloafing' genoemd: het gebruikmaken van mobiele apparaten of internetdiensten om deel te nemen aan activiteiten die buiten de reikwijdte van de vereiste taak vallen (Ravizza et al., 2014). Voor een student betekent dit dat hij/zij tijdens de beroepspraktijkvorming in het leerbedrijf moet omgaan met de regels en etiquette rondom het telefoongebruik op de werkvloer, terwijl die regels soms diffuus zijn. Daarom is het voor studenten niet alleen van belang om in de schoolcontext goed te leren omgaan met hun smartphone, maar ook bij het leerbedrijf waar ze stagelopen. De vraag is wat mbo-studenten op school kan helpen om verstandig met hun telefoon om te leren gaan op hun leerwerkplek.

Leren omgaan met afleiding

Verstandig met je telefoon leren omgaan is een onderdeel van digitale geletterdheid. Jongeren moeten niet alleen leren hoe ze hun smartphone of andere devices functioneel inzetten, maar moeten ook leren hoe ze weerstand kunnen bieden aan digitale afleiding. Digitale geletterdheid is het vermogen om ict zo te gebruiken, of dit bewust niet te doen, dat dit leidt tot positieve uitkomsten voor jezelf en voor anderen (Helsper, 2021).

Om studenten in verschillende contexten verstandig met hun smartphone te leren omgaan kan het helpen om meer inzicht te leren verwerven in hun eigen mediagedrag (Lindström, 2020). Dit houdt in dat jongeren zich bewust worden van wanneer, hoe vaak en hoe lang ze op hun mobiele telefoon zitten (Anthonysamy et al., 2020; Wang et al., 2022). Daarnaast kan het helpen als studenten zich realiseren wat de impact is van digitale afleiding tijdens de les en bereid zijn om hun telefoon alleen functioneel in te zetten (Anthonysamy et al., 2020). Jongeren die ict functioneel inzetten scoren hoger op digitale geletterdheid dan jongeren die ict vooral ter vermaak gebruiken (Senkbeil, 2021, Gómez-Fernández, 2021). Als een jongere ict functioneel kan inzetten dan betekent dit ook dat de jongere zich minder snel laat afleiden door bijvoorbeeld de verslavende eigenschappen van de media, zoals persoonlijke feeds door algoritmes (Montag, 2019). Tot slot is het van belang dat studenten leren hoe ze in verschillende contexten met digitale afleiding kunnen omgaan, bijvoorbeeld door hun telefoon weg te leggen als ze aan het studeren zijn (Lindström, 2020; Anthonysamy et al., 2020).

Docenten spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van digitale geletterdheid bij jongeren. Door het voeren van open gesprekken met jongeren waarin de digitale wereld verkend en overdacht kan worden, stimuleert de docent de ontwikkeling van normen en waarden voor de omgang met de digitale wereld (Smits, 2023).

Een verbod op het bezit van mobiele telefoons op school tijdens de les kan helpen bij het verbeteren van de concentratie en daarmee de leerprestaties van leerlingen en studenten doordat ze minder worden afgeleid (Kennisrotonde, 2023). Het is niet bekend of leerlingen en studenten door een dergelijk

smartphoneverbod op school ook in andere contexten, zoals thuis of op de leerwerkplek anders met hun mobiele telefoon omgaan.

Geraadpleegde bronnen

Anthonysamy, L., Choo, K. A., & Hin, H. S. (2020, May). Self-regulation strategic framework for minimizing distraction in digital society. *Journal of Physics: Conference Series*, *1529*(5), 052027.

Gómez-Fernández, N., & Mediavilla, M. (2021). *Exploring the relationship between Information and Communication Technologies (ICT) and academic performance: A multilevel analysis for Spain. Socio-Economic Planning Sciences*, 77.

Helsper, E. (2021). The digital disconnect: The social causes and consequences of digital inequalities. SAGE Publications. Henle, C. A. (2024). Shifting the literature from who and when to why: Identifying cyberloafing motives. *Applied Psychology*, *73*(1), 495-501.

Kennisrotonde. (2019). Welke interventies helpen scholieren om afleidingen zoals games onder schooltijd te weerstaan? (KR. 615)

Kennisrotonde. (2020). Wat is de effectiviteit van pedagogische strategieën op de leerprestaties van mbo niveau 1 en 2 studenten? (KR. 822)

Kennisrotonde. (2023). Wat zijn de effecten van (een verbod op) smartphones, laptops en tablets in de les en op school op de leerprestaties van vo-leerlingen en mbo-studenten? (KR 1597/1602)

Kennisrotonde. (2023). Wat zijn de effecten van (een verbod op) het gebruik van smartphones in de klas op het welbevinden van de leerlingen in het vo?(KR. 1681)

Lindström, J. (2020). Understanding digital distraction: a longitudinal study on disruptive everyday media multitasking among diginatives.

Montag, C., Lachmann, B., Herrlich, M., & Zweig, K. (2019). Addictive Features of Social Media/Messenger Platforms and Freemium Games against the Background of Psychological and Economic Theories. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(14).

Nweke, G. E., Jarrar, Y., & Horoub, I. (2024). Academic stress and cyberloafing among university students: the mediating role of fatigue and self-control. *Humanities and Social Sciences Communications*, *11*(1), 1-8.

Ravizza, S. M., Hambrick, D. Z., & Fenn, K. M. (2014). Non-academic internet use in the classroom is negatively related to classroom learning regardless of intellectual ability. *Computers & Education*, *78*, 109-114.

Senkbeil, M. (2021). ICT-related variables as predictors of ICT literacy beyond intelligence and prior achievement. *Education and Information Technologies*, 27(3), 3595-3622.

Smits, A. (2023). Voorwaarden voor digitale geletterdheid. Onderwijskennis.nl (NRO).

Trouw (2024). *Ook de MBO Raad wil mobieltjes vaker uit de klas.*

Udemy (2018). *Workplace distraction report.* Udemy Business.

Ministerie van OCW (2023). Landelijke afspraken mobiele telefoons in de klas (kamerbrief). Ministerie van OCW.

Wang, C.-H., Salisbury-Glennon, J. D., Dai, Y., Lee, S., & Dong, J. (2022). Empowering College Students to Decrease Digital Distraction Through the Use of Self-Regulated Learning Strategies. *Contemporary Educational Technology*, 14(3).

Over deze vraag

Opgesteld door:	Esther Kamphuis (antwoordspecialist), Surya Carrilho (antwoordspecialist) en Sjerp van der Ploeg (Kennismakelaar)
Vraagsteller:	Onderwijskundige van een mbo-instelling
Onderwijssector:	mbo
Trefwoorden:	telefoonverbod, leerwerkplek, digitale geletterdheid, cyberloafing
Referentie:	Kennisrotonde. (2024). Welke interventies leren mbo-studenten verstandig om te gaan met de afleiding van hun smartphone tijdens hun beroepspraktijkvorming? (KR. 2187)

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.